

Til Finansdepartementet

Tilrådning

26. august 2008

Innledning

Etikkrådet for Statens pensjonsfond – Utland avga 16. juni 2005 første tilrådning om uttrekk fra fondet av selskaper som produserer klasevåpen. Etikkrådet la da til grunn sin egen vurdering av hvilke kriterier som definerte klasevåpen som ga grunnlag for uttrekk.

I 2008 er det fremforhandlet en internasjonal konvensjon om forbud mot klasevåpen. Konvensjonens tekniske definisjon av hva som utgjør et klasevåpen, er i hovedsak sammenfallende med de kriterier som Etikkrådet la til grunn i 2005, men er på enkelte punkter strengere. Dette innebærer at våpentyper som ikke tidligere har gitt grunnlag for uttrekk, vil rammes av konvensjonens definisjon. Etikkrådet har kommet til at det for fremtiden vil være riktig å legge til grunn definisjonene i klasevåpenkonvensjonen i forbindelse med tilrådninger om uttrekk av selskaper fra Statens pensjonsfond – Utland.

Selskapet Textron Inc. produserer våpen som etter konvensjonens definisjon må anses som klasevåpen. Etikkrådet anbefaler derfor at Textron Inc. utelukkes fra investeringsuniverset til Statens pensjonsfond – Utland.

Bakgrunn

I Etikkrådets tilrådning fra 2005¹ er det lagt til grunn at produksjon av enkelte typer klasevåpen ikke ville gi grunnlag for uttrekk. Dette dreide seg om såkalte ”*Advanced Munitions*” / ”*Sensor Fuzed Weapons*” av typen CBU-97 / CBU-105. Disse var kjennetegnet av at antall sprenglegemer var lite, at de var målsøkende og at de var laget for å detonere mot kjøretøyer. Denne typen våpen er ikke områdevåpen beregnet på å ramme tilfeldige mål innenfor et avgrenset område. Etikkrådet anså at det var liten risiko for at sivile rammes ved bruk av denne typen våpen, og at bruk av denne våpentypen ikke i utgangspunktet kunne sies å være i strid med grunnleggende humanitære prinsipper for krigføring.

Klasevåpenkonvensjonens Artikkel 2 definerer hva slags klasevåpen konvensjonen omfatter. Det er angitt kumulative vilkår som må oppfylles for at klasevåpen ikke skal rammes av konvensjonens definisjon.² Disse vilkårene er at våpenet må ha færre enn ti sprenglegemer, hvert sprenglegeme må veie mer enn fire kilogram, samt at våpenet må ha individuell målsøking og ulike sikringsmekanismer.

¹ Se <http://www.regjeringen.no/nb/sub/Styrer-rad-utvalg/etikkradet/Tilradninger/Tilradninger/Tilradning-om-uttrekk-fra-virksomheter-som-er-involvert-i-produksjon-av-klasevapen.html?id=424150>

² Convention on Cluster Munitions, Artikkel 2:

Cluster munition means a conventional munition that is designed to disperse or release explosive submunitions each weighing less than 20 kilograms, and includes those explosive submunitions. It does not mean the following:

[...] A munition that, in order to avoid indiscriminate area effects and the risks posed by unexploded submunitions, has all of the following characteristics:

- Each munition contains fewer than ten explosive submunitions;
- Each explosive submunition weighs more than four kilograms;
- Each explosive submunition is designed to detect and engage a single target object;
- Each explosive submunition is equipped with an electronic self-destruction mechanism;
- Each explosive submunition is equipped with an electronic self-deactivating feature;

<http://www.clusterconvention.org/convention/text/english/#toc-article-2>

Etikkrådet anser det ikke som hensiktsmessig å operere med en definisjon av klasevåpen som avviker fra klasevåpenkonvensjonens. Heretter vil Etikkrådet derfor legge til grunn klasevåpenkonvensjonens definisjoner ved tilrådning om uttrekk av klasevåpenprodusenter.

Etikkrådet antar at fremtidig produksjon av klasevåpen som rammes av klasevåpenkonvensjonens definisjon, kun vil forekomme i de stater som ikke er bundet av konvensjonen. Slik produksjon vil ikke være ulovlig eller kunne sies utgjøre et brudd på konvensjonen, men dette er uten betydning for Etikkrådets vurderinger.

Nærmere om klasevåpen produsert av Textron Inc

Textron omtaler på sin egen hjemmeside klasevåpenet CBU-97 / CBU-105:

”Known as CBU-97 and CBU-105, Textron Defense Systems' Sensor Fuzed Weapon (SFW) is the first and only combat-proven smart area weapon of its kind in U.S. Air Force inventory designed to accurately detect and defeat multiple threat targets. [...]

The SFW, a 1,000-pound class weapon, contains our own BLU-108 submunition and Smart Skeet warheads. Equipped with dual-mode passive infrared and active laser sensors on each warhead, one SFW can simultaneously detect and engage many fixed and moving land combat targets within a 30-acre coverage area.

[...] SFW's 40 warheads are also equipped with timed self- de-activation modes for clean battlefield operation.”³

Selskapet omtaler altså at det produserer klasevåpenet ”SFW” som betegnes CBU-97 og CBU-105 med subammunisjon som betegnes BLU-108. Det fremgår videre at SFW inneholder 40 sprenglegemer.

På bakgrunn av denne informasjonen ble Textron Inc. tilskrevet av Norges Bank på vegne av Etikkrådet i juni d.å. I brevet fra Norges Bank bes selskapet redegjøre for hvorvidt det produserer klasevåpen som rammes av klasevåpenkonvensjonens definisjoner.

Norges Bank mottok svar fra selskapet den 15. juli d.å.

I sitt brev bekrefter Textron produksjon av SFW. Selskapet fremholder at dette våpenet på flere områder imøtekommer klasevåpenkonvensjonens krav til akseptable klasevåpen, men opplyser også at konvensjonens krav om at våpenet skal inneholde færre enn 10 sprenglegemer og at hver av disse skal veie over fire kilogram, ikke er oppfylt slik våpenet er konfigurert per i dag.

Etikkrådet anser det dermed som godtgjort at selskapet produserer klasevåpen som rammes av klasevåpenkonvensjonens definisjon.

³ Se Textrons hjemmeside: <http://textrondefense.com/products/airlaunched/sfw.htm>

Tilråding

På bakgrunn av det overstående tilråder Etikkrådet at selskapet Textron Inc. utelukkes fra investeringsuniverset til Statens pensjonsfond – Utland.

Gro Nystuen
Leder

(sign.)

Andreas Føllesdal

(sign.)

Anne Lill Gade

(sign.)

Ola Mestad

(sign.)

Bjørn Østbø

(sign.)